

ביכורים - מצווה התלויה בארץ? | רפי פרידמן

ראשי פרקים

מבוא

- א. הגדרת מצווה התלויה בארץ
- ב. דין בעלות בקרקע במצוות ביכורים
- ג. האם מצוות ביכורים היא מהמצוות התלויות בארץ
- ד. מאלו פירות מביאים ביכורים
- ה. "אשר נתת לי"
- ו. דין גר
- מסקנה

מבוא

ברצוני לדון בגדר של מצוות הביכורים, ודרך אגב לדון בהגדרה של מצוות התלויות בארץ.

מצד אחד ניתן לומר - היות שמצוות הביכורים תלויה באופן ישיר בפירות שגדלו בארץ, שאותם צריך להביא אל המקדש ולתת לכהן, שזוהי מצווה התלויה בארץ. מאידך - מצווה זו תלויה בקשר של האדם אל האדמה, ואם אינו מספיק קשור אליה, המצווה לא חלה, כפי שנבאר בהמשך. לפי זה יש מקום לומר שהמצווה היא מצוות הגוף, ואולי אינה נחשבת כמצווה התלויה בארץ.

א. הגדרת מצווה התלויה בארץ

במשנה במסכת קידושין [דף ל"ו]: נאמר:

"כל מצוה שהיא תלויה בארץ - אינה נוהגת אלא בארץ

ושאינה תלויה בארץ - נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ"

הגמרא דנה שם מהי מצווה התלויה בארץ. ובמסקנת הגמרא נאמר:

"אמר רב יהודה: 'הכי קאמר: כל מצוה שהיא חובת הגוף

- נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ, חובת קרקע - אינה

נוהגת אלא בארץ".

יש לנו אם כן לכאורה הגדרה פשוטה למצווה התלויה בארץ, אך הקושי

הוא להגדיר איזו מצווה היא חובת הגוף, ואיזו היא חובת קרקע.

רש"י [שם ל"ז: ד"ה חובת הגוף] מסביר, שחובת הגוף היא מצווה שאינה

מוטלת "לא על הקרקע ולא על גידוליו, אלא על גופו של אדם. כגון: שבת,

תפילין, עבודת כוכבים, פטר חמור, מילה, עריות וכיוצא בהם". לעומת

זאת הוא מגדיר שחובת קרקע היא מצווה "שמוטלת על הקרקע או

גידוליו. כגון: תרומות ומעשרות, חלה, לקט, שכחה ופאה, שביעית, חדש,

ערלה כלאים" [שם ד"ה חובת קרקע].

יש לציין שרש"י לא הזכיר את מצוות הביכורים באף אחת משתי

הרשימות, אבל נראה שאין מכך ראייה לכאן או לכאן, כי רש"י נקט רק

מספר דוגמאות, ולא התכוון למנות פה את כל המצוות. מכל מקום אם

נדייק מרש"י, ניתן לומר כיון שמסתמא היינו אומרים שמצוות הביכורים

תלויה בארץ, ומוטלת על הקרקע, היינו מצפים שרש"י אכן ימנה אותה

יחד עם שאר המצוות התלויות בארץ, שהרי לא מנה דוגמא אחת או

שתיים בלבד, אלא רשימה ארוכה של דוגמאות, ולפי זה יתכן שלדעת

רש"י מצווה זו אינה מהתלויות בארץ.

ב. דין ביכורים

המשנה בדף פ"א. (בב"ב) אומרת שמי שקונה מחבירו שלשה אילנות, קנה

לכולי עלמא גם את הקרקע שנמצאת מתחת לאילנות (כלומר שאם יבשו,

יכול לשתול אחרים במקומם) ואת הקרקע שביניהם. אבל אם קנה רק שני אילנות מחבירו, ישנה מחלוקת – חכמים סוברים שלא קנה קרקע, ור' מאיר סובר שקנה.

אגב דין המשנה הזאת, מביאה הגמרא מחלוקת דומה בין חכמים לר"מ במסכת ביכורים [פרק א' משנה ו']. ר"מ סובר שמי שקנה שני אילנות בלבד בתוך שדה חבירו, חייב להביא ביכורים, ויכול לקרוא עליהם מקרא ביכורים, שבו אומרים: "הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי ה'" [דברים כ"ו י']. ר"מ לשיטתו במשנתנו שהקונה שני אילנות בשדה חבירו קנה גם את הקרקע, ולכן הפירות באמת גדלו בקרקע שלו. לעומת זאת, חכמים סוברים שאינו יכול לקרוא מקרא ביכורים. אף הם לשיטתם שהקונה שני אילנות בלבד – אין לו קרקע, ולכן אינו יכול לומר: "פרי האדמה אשר נתתה לי".

בהמשך הסוגיא אומר רב יהודה בשם שמואל, שלפי ר"מ, גם מי שקנה פירות בשוק חייב להביא מהם ביכורים, למרות שלא גדלו כלל בתוך שדהו, ויכול לומר "פרי האדמה אשר נתתה לי". זאת משום שה' הוא זה שנתן לו את הכסף, שבו יכל לקנות את הפירות. הגמרא דוחה דעה זו, כי בתוספתא [ביכורים א' ב'] נאמר שלפי ר"מ מי שקונה רק אילן אחד בתוך שדה חבירו, אינו קורא מקרא ביכורים. והרי אם אנו רואים שכאשר יש לאדם בעלות ממשית על האילן, בכל זאת אינו יכול לומר לפי רבי מאיר "אשר נתתה לי", משום שהקרקע אינה שלו, אז ק"ו שמי שרק קנה את הפירות, והם לא גדלו כלל ברשותו ולא בעץ שלו, אינו יכול לומר "אשר נתתה לי".

ג. האם מצוות ביכורים היא מהמצוות התלויות בארץ?

הסוגיא בגמרא

לכאורה, המילים: "אשר תביא מארצך" [דברים פרק כ"ו פס' ב'] ו"אדמתך" [שם פס' י'] מיותרות, כי התורה מגדירה שם בהתחלה: "והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלהיך נתן לך נחלה", ואם כן ברור שמדובר

דוקא בארץ. הגמרא אומרת שלפי רב יהודה הסובר, שלשיטת רבי מאיר חייב בביכורים גם על פירות שקנה בשוק, דורשים את שני הפסוקים האלו, אחד למעט אדמת חוץ לארץ מביכורים, כלומר שאין להביא כלל ביכורים מפירות חו"ל, ואחד למעט פירות שגדלו באדמת גוי. לפי גירסת הרשב"ם שם, ממעטים גם אדמת גר (דין זה יבואר בעז"ה בהמשך). זאת אומרת, שגם לרבי מאיר לפי הסברו של רב יהודה דלעיל, אם קונה פירות מקרקע שבחוץ לארץ, או של גוי (וגר לרשב"ם), אינו חייב בביכורים. דרשות אלו נכונות גם לרבנן, וגם לרבי מאיר על פי המסקנה (שדברי רב יהודה נדחו), כי לפי כולם יש למעט שדה שבחוץ לארץ או שדה השייכת לגוי (וגר – לרשב"ם), במצב שבו הבעלים של השדה מביאים בעצמם ביכורים מהשדה ולא הקונה.

קושית תוספות

תוספות מקשים מדוע צריך למעט אדמת חו"ל מחיוב ביכורים, הרי כל המצוות התלויות בארץ חייבים בהם רק בארץ, וא"כ גם אלמלא הפסוק היה ברור שפטורים מביכורים, כי ודאי שזו מצווה התלויה בארץ? תוספות מתרצים בשם 'יש מפרשים' שמצוות ביכורים מוזכרת בפסוק יחד עם דין בשר וחלב, שנא' "ראשית ביכורי אדמתך תביא בית ה' א-לוהיך, לא תבשל גדי בחלב אמו" [שמות כ"ג, י"ט]. לכן היתה הוא אמינא שגם פירות שגדלו בחו"ל יהיו חייבים בביכורים. תירוץ זה מופיע גם בדברי ראשונים אחרים כאן¹.

גם לדעת התוספות רא"ש [מובא בשיטה מקובצת כאן] היה אפשר לרבות בטעות את אדמת חוץ לארץ מפסוק. אלא שלדעתו היינו לומדים מהפסוק "בכורי כל אשר בארצם" [במדבר, פרק י"ח, פסוק י"ג].

מדברי המאירי כאן משמע שהוא מתרץ שהפסוק בא למעט רק ארצות הסמוכות לארץ ישראל, כגון עמון ומואב, בבל ומצרים. בארצות אלו יש חיוב דרבנן להפריש תרומות ומעשרות, ולכן יש הוא אמינא שיהיה חיוב

¹ רמב"ן, רשב"א.

ביכורים מארצות אלו. הוא אומר שלמרות שאנו יודעים מהפסוק שאין חובה מדאורייתא, אך מדרבנן יש להביא ביכורים גם ממקומות אלו, ואכן כך פסק גם הרמב"ם.²

תירוץ הרשב"א

לעומת זאת, הרשב"א³ המובא בתוספות סובר שמצוות ביכורים כלל אינה מהמצוות התלויות בארץ. לפי זה ללא הפסוק לא היינו יודעים שמצווה זו נוהגת רק בארץ. הוא מסביר שחיוב מצוות הביכורים הוא על האדם – בעל השדה, ולא על הפירות. זאת אומרת שמצוות הביכורים היא חובת הגוף, ולא חובת הקרקע. הוא מביא לכך שתי הוכחות:

בניגוד לחיוב להפריש תרומה, מעשר וחלה, שבו מלבד חיוב ההפרשה יש גם איסור על כל העולם לאכול מן הפירות אם לא הפריש מהם, בפירות שטרם הפרישו מהם ביכורים אין איסור אכילה, כמו שנאמר במפורש במשנה במסכת ביכורים [פרק ב' משנה ג'], אלא שמוטלת חובה על בעל השדה להפריש ביכורים. זאת אומרת שחיוב תרומה, מעשר וחלה חל על הפירות, ולכן אינו חובת הגוף, אלא חובת קרקע, וממילא תלוי בארץ, לפי ההגדרה במסכת קידושין שהובאה לעיל. לעומת זאת מצוות ביכורים היא חובת הגוף, מכיון שאין שום איסור הקשור לפירות עצמם.

חיוב ביכורים מתחיל מיד בתחילת הופעת הפירות, זאת אומרת שברגע שיש בשדה פירות, מוטלת חיוב על בעל השדה להפריש את הפירות הראשונים שגדלו בשדהו, כלומר שהחיוב תלוי בשדה. לעומת זאת חיוב תרומה, מעשר וחלה מתחיל רק כשיתמרח התבואה בכר⁴, זאת אומרת שהחיוב תלוי בפירות.

ננסה לבחון כמה דוגמאות של מצבים בהם אדם פטור (באופן מלא או חלקי) מהבאת ביכורים, ועל פי זה לברר מהו הקריטריון לחיוב בהבאת

² הלכות ביכורים, פרק ב', הלכה א'.

³ מדובר כאן באחד מבעלי התוס', ולא ברשב"א המוכר.

⁴ גמר מלאכת ההכנסה של היבול מהשדה אל הגורן.

ביכורים. לפי זה אולי נבין את הרקע למחלוקת, האם מצווה זו תלויה בארץ או לא.

ד. מאילו פירות מביאים ביכורים?

במשנה [ביכורים, פרק א' משנה י'] מובאת רשימה של המביאים וקוראים, וביניהם מוזכר גם המביא מעבר הירדן, אך המביא מחוץ לארץ לא מוזכר. כנראה שהיה פשוט למחבר המשנה שפירות חוץ לארץ אינם חייבים, ולא היה צורך כלל להזכיר זאת. הרמב"ם [פרק ב' הלכה א'] כותב דין זה במפורש:

"מצות עשה להביא בכורים למקדש, ואינם נוהגין אלא בפני הבית ובארץ ישראל בלבד, שנאמר: "ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' א-להיך..." , ואם הביא בכורים מחוץ לארץ אינן בכורים."

לא זו בלבד שרק פירות מהארץ חייבים בביכורים, אלא שהמצווה גם שייכת רק בפירות המיוחדים שבהם נשתבחה ארץ ישראל, דהיינו שבעת המינים. כך נאמר במפורש במשנה [פרק א' משנה ג'], וכן פסק הרמב"ם [פרק ב' הלכה ב']: "אין מביאין בכורים אלא משבעת המינים האמורים בשבח הארץ... ואם הביא חוץ משבעת המינים לא נתקדשו".

לפי זה נראה בברור שמצוות ביכורים היא מהמצוות התלויות בארץ.

ה. דין שליח שמביא ביכורים

בהמשך אותה סוגיה במסכת בבא בתרא [דף פ"א:] אומר רבי יוסי בר חנינא שרק כאשר הלקיחה וההבאה של הביכורים היו באדם אחד, חייב במקרא ביכורים. כלומר: אם הבעלים לקח ושליח הביא לירושלים, או ששליח לקח ומת בדרך, ושליח אחר הביא - מביא ואינו קורא.

בענין השליח ישנם שלש מחלוקות בין הרשב"ם לתוס':

פירוש המושג "לקיחה" - הרשב"ם [ד"ה "ולקחת והבאת"] סובר שלקיחה פירושה בצירה, ואילו ר"ת בתוספות [פ"ב: ד"ה "בדרך מביא"] סובר שבדרך כלל הבעלים בוצרים, כי הם רוצים לבחור בעין יפה את

הפירות שמביאים לביכורים, אבל הלקיחה' כאן פירושה הלקיחה מתוך הבית.

שליח שעשה הכל – הרשב"ם שם סובר שאם שליח אחד לקח (כלומר בצר) והביא בעצמו לירושלים, יכולים הבעלים לקרוא, כי שלוחו של אדם כמותו, ויכול לומר: "הנה הבאתי". אך אם שליח אחד לקח, ואחר הביא לירושלים, או שהבעלים עשה אחד משתי הפעולות – לקיחה או הבאה, והשליח עשה את הפעולה השניה, אינו קורא. תוספות סוברים שהבעלים לא קוראים אפילו במקרה ששליח אחד עשה את שתי הפעולות (לקיחה והבאה), וסוברים שכך משמע בירושלמי, ורק כשהבעלים בעצמו עשה את הכל הוא יכול לקרוא.

קריאה כששליח הביא – המשנה בביכורים אומרת ששליח מביא ואינו קורא. הרשב"ם מסביר שאמנם השליח עצמו אינו קורא, אבל אין כוונת המשנה שהבעלים לא קוראים במקרה זה. תוספות מסבירים את המשנה כפשוטה – אם שליח מביא, אין קוראים, לא הבעלים ולא השליח. למסקנה: כאשר שליח נוטל חלק במצוות הביכורים, מצוות הביכורים מתבטלת או מתמעטת. לפי זה נראה שמצוות ביכורים אינה מהמצוות התלויות בארץ, אלא מצווה התלויה בבעלים של השדה.

ו. "אשר נתתה לי"

יש מצבים בהם לא חייבים בהבאת הביכורים או בקריאה, כאשר חסר בבעלות של האדם על האדמה, שממנה מביאים את הפירות.

אשה – אשה שבבעלותה שדה, אינה חייבת להביא ביכורים, כפי שאומרת במפורש המשנה במסכת ביכורים [פרק א' משנה ה'] וכפי שפסק הרמב"ם [הלכות ביכורים, פרק ד' הל' ב']. תוספות [ב"ב פ"א]. מסבירים ע"פ הספרי, שדרש את המילים "איש לפי פקודיו", שרק גברים יורשים את הארץ, ולכן אינן יכולות לומר "מן האדמה אשר נתתה לי", כי ה' לא נתן להם. אמנם הן יכולות לנחול את הארץ ע"י ירושה, אך הן לא זכו

בנחלה המקורית, בזמן הכניסה לארץ כאשר חולקה לנחלות, ולכן אינן בכלל האומרים "האדמה אשר נתת לי".

מכאן משמע שמצוות ביכורים אינה מהמצוות התלויות בארץ, אלא מצווה התלויה בבעלים של השדה.

עובד וגזלן – אריס של שדה, והחוכר⁵ אינם מביאים ביכורים, משום שנאמר: "ראשית בכורי אדמתך", והפירות גדלו בשדה שהוא לא שלהם. למרות שהפירות שלהם כדת וכדין, האדמה עצמה אינה שלהם. הסיקריקון⁶ והגזלן ודאי לא מביאים, כמו שכתוב במשנה [פרק א' משנה ב'], מאותו טעם, שהאדמה לא שלהם, ובמקרה שלהם גם הפירות לא שלהם, ולכן ק"ו שאינם חייבים ואינם יכולים לקיים את מצוות הביכורים.

מסיבה דומה גם אפוטרופוס על שדה של יתומים, וכן העבד, אינם קוראים מקרא ביכורים. אמנם הם מביאים ביכורים, אך לא יכולים לקרוא, מכיון שאינם יכולים לומר "מן האדמה אשר נתתה לי" כי הם לא מביאים ביכורים משדה שהוא שלהם.

גם מכאן נראה שמצוות ביכורים תלויה בבעלות על השדה ואינה מהמצוות התלויות בארץ.

שותפים – לעומת המקרים הקודמים, שני אנשים או יותר שיש בבעלותם שדה בשותפות, חייבים להביא ביכורים ולקרוא מקרא ביכורים, מכיון שכל אחד מהם הוא בעלים של השדה באופן גמור, וכן פסק הרמב"ם [שם פרק ב' הלכה ח']. הבעלות של שותף אחד אינה פוגמת בבעלותו של השותף השני, ומכיון שנאמר "בכורי כל אשר בארצך", יכול השותף להביא, כי הרי מה שגדל – גדל בארצו. גם כאן אנו רואים שהקריטריון הוא בעלות על השדה, ולכן הם חייבים, כי אין חסרון בבעלותם.

⁵ אריס – עובד בשדה שמקבל אחוזים מהיבול תמורת עבודתו.
חוכר - עובד בשדה שמקבל כמות קבועה מהיבול תמורת עבודתו.

⁶ מי שהשתלט בכח על השדה.

המבריך – אם אדם מבריך עץ⁷, וחלק מהעץ אינו גדל ברשותו – בין אם המקור בשדהו וההברכה היא ברשות של אדם אחר או רשות ציבורית, בין אם הפוך – שההברכה בשדהו והמקור בשדה של אחר או של ציבור, ואפילו אם שניהם (המקור וההברכה) בשדהו אך חלק מהענף הוא ברשות אחר – אינו מביא ביכורים. כך במשנה: "מאיזה טעם אינו מביא? משום שנאמר [שמות כ"ג י"ט] "ראשית בכורי אדמתך" עד שיהיו כל הגדולין מאדמתך" [פרק א' משנה ב'], וכן פסק הרמב"ם [שם ה' י']. כלומר, צריך שהאדם המביא ביכורים יהיה בעלים באופן גמור על כל השדה שממנה גדלו הפירות. מצוות ביכורים תלויה ברמת הבעלות של בעל הפירות על הקרקע.

ז. דין גר

במשנה [ביכורים פרק א' משנה ד'] כתוב שגר הוא מהמביאים ואינם קוראים. מצד אחד הוא חייב להביא ביכורים, מכיון שהוא יהודי לכל דבר, וחייב בכל המצוות. מצד שני הוא לא היה מנוחלי הארץ, כלומר שאבותיו לא נכללו בשבועה לתת לעם ישראל את הארץ. לכן אינו יכול לקרוא מקרא ביכורים, כי אינו יכול לומר: "אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו" [דברים כ"ו ג'].

כפי שהובא לעיל, הרשב"ם סובר שאפילו לשיטת רבי מאיר (לפי הסברו של רב יהודה) שהקונה פירות מחבירו חייב להפריש מהם ביכורים, אם קנה פירות מגר, אינו חייב להפריש מהם. לדעת הרשב"ם, אין לגר כמעט שייכות למצוות הביכורים, שהרי אינו קורא, ולכן למרות שהגר עצמו מביא – הקונה ממנו אינו מביא כלל. תוספות סוברים להפך – דוקא ההלכה שהגר בכל זאת מביא ביכורים, מגלה לנו שיש לו שייכות למצוה,

⁷ דהיינו שמכופף ענף מהעץ ומכסה חלק ממנו באדמה, ולאחר שבאותו חלק יוצאים שרשים חדשים, הוא חותך את הענף מהעץ המקורי.

אע"פ ששיכות זו חלשה שהרי אינו קורא, ולכן הקונה ממנו חייב
בביכורים לשיטת רבי מאיר.

נחלקו בעלי התוספות לגבי שייכותו של גר לארץ, וזה תלוי בשאלה נוספת
– האם גר נחשב מזרע האבות. ר"ת סובר שמכיון שאבותיו של הגר אינם
יהודים, אינו יכול לומר "לאבותינו", הן במקרא הביכורים, והן בברכת
המזון, שבה אנו אומרים "על שהנחלת לאבותינו ארץ...".

ר"י סובר שגר יכול לומר "לאבותינו", בין במקרא ביכורים ובין בברכת
המזון, כי אברהם היה "אב המון גוים". ה' הוסיף לשמו את האות ה"א
כדי לרמז שעד אז היה אב רק לארם – "אב-א(א)רם", והאות ה"א מראה
שהוא אב לכל העולם. לפי זה יוצא שגם הגר הוא מזרע אברהם,
שהובטחה לו הארץ.

גם ר"י מודה שהגר אינו יכול לומר "אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו",
כלומר – למרות שאברהם נחשב אביו (ויכול לומר "לאבותינו"), אבל אין
לו חלק בשבועת ה' לתת לנו את הארץ.

ע"פ זה נאמר שלפי ר"ת כשהמשנה אמרה שגר אינו יכול לומר "אשר
נשבע ה' לאבותינו לתת לנו", עיקר הדגש הוא במילה "לאבותינו",
וחסרונו תלוי בזה שאינו נחשב לזרע האבות. לעומת זאת לפי ר"י עיקר
הדגש הוא במילים "לתת לנו", וחסרון הגר הוא בשבועה על הארץ,
למרות שהוא נחשב מזרע האבות.

לפי ר"י רק גר מזרע יתרו יכול לומר "לתת לנו", כי להם הובטחה העיר
יריחו. בתוספתא במסכת ביכורים אכן כתוב שבני קיני חותן משה
מביאים וקוראים. ר"ת סובר שאמנם מבני קיני מביאים וקוראים, אך רק
מי שָאָמוּ מישראל, ולדעת ר"י, גם אם אין אמו מישראל מביא וקורא.

לפי זה נראה שמצוות ביכורים היא כן מהמצוות התלויות בארץ, שהרי
כל חסרונו של הגר הוא כלפי נחלת הארץ, ולא בבעלות הפרטית שלו על
האדמה שממנה מביא את הפירות.

מסקנה

אנו רואים שמצוות הביכורים מיוחדת מכל שאר המצוות הקשורות לגידולי שדה. מצוות הביכורים חלה רק כאשר מדובר בפירות מארץ ישראל, שגדלו בשדה שבבעלות מובהקת של יהודי גמור – זרע האבות, שיש לו חלק בנחלת הארץ. זאת אומרת שמצווה זו תלויה בגודל שייכותו של מביא הביכורים וברמת הבעלות שלו על הארץ, והחיוב מותנה בכך שיהיה קשר חזק בין עם ישראל לבין ארצו, ובין כל יהודי לבין שדהו. רק נוחלי הארץ חייבים במצוות ביכורים, לכן אשה אינה מביאה, למרות שברור שהיא מזרע האבות. וכן גר, שלא היה מנוחלי הארץ, אינו קורא. רק בעלים מובהקים של השדה חייבים במצוות ביכורים, לכן עבד ואפוטרופוס אינם קוראים, ולכן גם גזלן וסיקריקון אינם מביאים. הבעלים של השדה צריכים להביא בעצמם את הביכורים, כי דוקא הוא קשור לשדהו, ולכן שליח אינו קורא, ולדעת התוספות שהובאה לעיל, גם הבעלים של השדה עצמם אינם קוראים כששליח הביא. לכן לדעת חכמים הקונה פירות שגדלו בשדה של מישהו אחר אינו חייב בביכורים, ולפי המסקנה גם רבי מאיר מודה לזה.

דוקא פירות הארץ חייבים, ולכן לא מביאים ביכורים מפירות שגדלו בחוץ לארץ, ולא מפירות שאינם מיוחדים לארץ – כלומר שאינם משבעת המינים. לכן אין מביאים ביכורים מפירות מעבר הירדן המזרחי, ששם הארץ היא לא זבת חלב ודבש, ולכן אינם מבטאים את המיוחדות של ארץ ישראל.

רק כשיש קשר חזק בין השדה לבעליה, חלה מצוות ביכורים, ולכן המבריך אינו חייב כשלא כל העץ גדל ברשותו. לכן יש צורך לחדש במיוחד ששותפים חייבים בביכורים, כי בעצם לכל אחד מהם יש בעלות מוחלטת על החלק שלו, ואחרת לא היו מביאים ביכורים.

לאור כל הנ"ל, ניתן לראות שמצווה זו קשורה מצד אחד לאדם – בעל השדה, ומצד שני לשדה עצמה – לקרקע. נוכל לומר שמצווה זו, שלא כמו כל שאר המצוות, היא במידה מסויימת גם חובת הגוף, וגם חובת הקרקע.

היא אינה תלויה רק באדם המביא, ולא רק באדמה שממנה מביאים, אלא בעיקר בקשר שביניהם.

על פי זה נוכל אולי להסביר את המחלוקת שהובאה בהתחלה בין בעלי התוספות, האם מצוות הביכורים היא מהמצוות התלויות בארץ. השאלה היא האם עיקר הדגש הוא בצד הקשור לשדה עצמו – הקרקע, או לצד הקשור לבעלים – הגוף.

לדעת ה"יש מפרשים" בתוס' וראשונים אחרים, מצוות הביכורים היא קודם כל מצווה בפירות בארץ, ולכן היא חובת קרקע, ורק מסיבות חיצוניות היינו חושבים שפירות חו"ל חייבים בכל זאת. לעומתם, לדעת הרשב"א (בתוס') המצווה תלויה בעיקר בקשר של הבעלים עצמו אל הארץ, ולכן זו חובת הגוף.

אין זה מקרה שדוקא בוי' סיון, חג מתן תורה, מתחילה מצוות הביכורים. דוקא ביום שבו ירדה תורה לעולם, וניתנה לעם ישראל שנמצאים בארץ ולא כמו מלאכים בשמים, יש צורך לחדד את הקשר בין עם ה' לארץ ה', בין עם התורה לארץ התורה, עם ישראל וארץ ישראל.